

OREGONSKÁ METODA HODNOCENÍ PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

*Tento materiál je stručnou verzí uživatelské příručky **Oregonská metoda hodnocení předškolních dětí** a slouží pro potřeby seminářů zaměřených na individualizaci v práci učitelů mateřských škol jako studijní materiál pro pozorování a zaznamenání vývoje dítěte.*

Oregonská metoda hodnocení (plná verze) obsahuje následující formuláře:

- A. Záznam o pozorování dítěte (pozorovací záznamový arch)
- B. Podrobný návod, jak s metodou pracovat, včetně příkladů hodnocení dětí na pětibodové škále
- C. Formuláře pro individuální plán dítěte a pro přehled individuálních cílů ve třídě
- D. Teoretická východiska, metody a způsoby ověřování Oregonské metody v praxi

Zdroj:

Early Childhood Training Center School of Extended Studies Portland State University,
Steffen Saifer, 1993

Copyright česká verze Step by Step ČR, o.p.s. (dříve Open Society Found Praha)
Poslední revize a aktualizace české verze: Mirka Škardová_srpen_2014

OREGONSKÁ METODA HODNOCENÍ PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

Oregonská metoda hodnocení se skládá z 60 položek (zkrácená forma, kterou předkládáme, se skládá z 35 položek). Obě formy hodnotí deset oblastí vývoje dítěte. Metoda obsahuje některé unikátní prvky, které se ve většině nástrojů hodnocení nenacházejí. Na rozdíl od většiny metod hodnocení, které se zaměřují zejména na kognitivní vývoj a rozvoj intelektových schopností a dovedností dítěte, klade Oregonská metoda větší důraz na sociální, emocionální a osobnostní vývoj dítěte, na rozvoj interpersonálních dovedností, řešení problémových situací, kooperaci, uvědomění si sebe sama apod. Navíc je výjimečná také v tom, že nabízí nejen propracovanou pozorovací a hodnotící škálu, ale poskytuje i velice dobrý přehled toho, co a jak máme na chování dětí pozorovat.

Současnou podobu metody sestavil Steffen Saifer a pod jeho vedením ji rozvinul tým koordinátorů z Oregonské instituce vzdělávání. Po dobu jednoho roku byla ověřována přímo v praxi učitelů a následně upravena tak, aby zahrnuje zkušenosti učitelů, kteří s dokumentem pracovali, zejména s ohledem na srozumitelnost jednotlivých položek a použitelnost v praxi.

Při výběru položek se vycházelo též z teorií a poznatků Vygotského, Gardnera (Teorie mnohačetných inteligencí), z moderních poznatků vývojové psychologie a pedagogiky (např. Bredekamp, Katz, Saifer)

Pozn. Vybrané ukazatele prolínají všemi dosažitelnými kompetencemi v etapě předškolního vzdělávání.

POZOROVÁNÍ – HODNOCENÍ – PLÁNOVÁNÍ

Základním prostředkem k zjišťování informací a údajů pro hodnocení je **pozorování**. To by mělo být prováděno v přirozených situacích (např. během hry, jídla, během obvyklých činností ve třídě, při práci v menších skupinkách apod.), nikoli přímým zkoušením nebo izolovaným plněním úkolu bez příslušného kontextu.

Je nezbytné, aby záznamy o dítěti zahrnovaly objektivní **popisnou informaci**, tzn., aby stručně popisovaly to, co se skutečně stalo, bez hodnocení a interpretace pozorovatele, aby obsahovaly konkrétní příklady chování, případně i citace toho, co dítě přesně řeklo apod.

Oregonská metoda hodnocení dětí předškolního věku nemá sloužit k zjišťování „nejlepších“ výkonů dítěte, nemá sloužit ani k psychologické diagnostice dětí. Díky přirozenému pozorování a zjišťování momentální vývojové úrovně každého dítěte by měla učitelům pomoci zejména:

- v **plánování činností a efektivní volbě výchovně-vzdělávacích strategií**
- k **vytváření individuálních plánů pro každé dítě, na základě zmapování jejich schopností, dovedností a individuálních předpokladů**
- ke **zvažování nutné míry pomoci, které od nich dítě vyžaduje apod.**

A) ZÁZNAMY O POZOROVÁNÍ DÍTĚTE

Postup při vyplňování záznamů z pozorování dítěte a možný způsob záznamu. Více informací najdete v příručce na str. 6, formuláře I-IV

Uveďte jméno dítěte a datum pozorování. Zapište poznámku (konkrétní příklad z pozorování) k oblasti, ke které se vaše pozorování vztahuje. Pokud potřebujete více listů, udělejte si kopie prázdného formuláře. Pro každé vyhodnocovací období (např. začátek školního roku, pololetí, konec školního roku) si připravte buď nové listy na záznamy pozorování, nebo využijte barevné odlišení písma. Někteří učitelé využívají průběžně psaných poznámek z pozorování např. na lepících bločkách/post-it, které k archu nalepují.

Na základě pozorování zakroužkujte na škále 1-5 to číslo, které nejlépe vystihuje vámi pozorované chování dítěte. Použijte při každém vyhodnocovacím období tužku jiné barvy, abyste mohli dobře zaznamenat změny v jednotlivých sledovaných položkách. Tyto údaje můžete pro lepší přehled též přenést do grafu – viz příloha formuláře VII.

Pozn.

Pětistupňové hodnocení každé položky se určuje podle frekvence četnosti pozorovaného chování (např. 20. 9. budu záznam provádět modrou tužkou, 5. 1. zelenou atd., což umožní zaznamenat progresivitu vývoje či naopak). Pětistupňová škála umožňuje hodnocení stupně pomoci, kterou dítě vyžaduje od dospělého.

Neexistuje žádný univerzální systém záznamu. Každý učitel by si měl vytvořit svůj způsob shromažďování informací a zaznamenávání údajů z pozorování, který mu bude nejlépe vyhovovat a sloužit.

VYSVĚTLIVKY KE ŠKÁLE:

- 1) zřídka, vzácně, nebo vůbec ne
- 2) příležitostně, s velkou dopomocí
- 3) někdy ano, někdy ne, nebo s částečnou pomocí
- 4) často nebo s malou pomocí
- 5) téměř vždy nebo samostatně bez pomoci

V OBLASTI MATEMATICKÝCH PŘEDSTAV TAKTO:

- 1) vůbec ne
- 2) nízká úroveň dovedností, chápe některé vztahy
- 3) střední úroveň, chápe asi polovinu vztahů
- 4) vysoká úroveň dovedností, chápe většinu vztahů
- 5) velmi vysoká úroveň, chápe všechny dané vztahy

Podrobný návod, jak s metodou pracovat, včetně příkladů HODNOCENÍ dětí na pětibodové škále je součástí celé příručky.

Pro názornost uvádíme příklady hodnocení v oblasti HRA

HRA

1. Během volného výběru hry se zapojuje do sociálně-dramatických her (hraní rolí)

Sledujte, zda se dítě zapojí alespoň s některým z dalších dětí do sociálně dramatické hry a zda na sebe přebírá nějakou roli (např. maminky, řidiče autobusu, číšníka atp.) v libovolném herním, organizovaném scénáři (např. jít na nákup, obědvat v restauraci, řídit autobus a jet s ním do města...). Dítě, které se do takového typu hry zapojuje obvykle každý den, aniž by k tomu vyžadovalo asistenci, by mělo dostat **hodnocení 5**.

Příklad na „4“

Ruda se většinou zapojuje každý den, ovšem pouze na krátkou dobu, poněvadž dává přednost kostkám, hře s autíčky a hračkami na ovládání.

nebo

Tereza se zapojuje do hry téměř každý den, občas ji pobídne učitel, aby se šla podívat, na co si děti hrají.

Příklad na „3“

Daniel se do sociálně dramatických rolí zapojuje jen občas (zpravidla 2x týdně). Pokud mu učitel pomůže najít roli, aby mohl vstoupit do hry, bude se zapojovat častěji.

nebo

Katka se do tohoto typu hry zapojí pouze v případě, že je učitel přítomen nebo je nablízku.

Příklad, kdy by se udělila „2“

Učitel většinou s Veronikou stojí v místě, kde je dramatický koutek a pomáhá ji vymyslet úlohu, kterou by mohla hrát, navrhuje pomůcky, které by mohla využít a pomáhá jí vyhledávat slova, která by mohla říkat.

nebo

Jana si nejprve hraje sama, sleduje ostatní a pouze výjimečně se zapojí do hry společně s ostatními.

Příklad, kdy by se udělila „1“

Linda se nechce do tohoto typu hry zapojit, ani když ji učitel slovně pobídne, ani když je učitel v dramatickém koutku společně s dětmi. Dává přednost samotářské nebo paralelní hře, v malé míře se projevuje verbálně, nevstupuje do interakcí s ostatními, upřednostňuje raději jiné činnosti (např. skládanky, stavebnice, modelování apod.).

ZÁZNAMY O POZOROVÁNÍ DÍTĚTE

Jméno dítěte:

Datum narození:

Datum pozorování:

Za pedagogický tým:

HRA	Poznámky
1. Během volného výběru hry se zapojuje do sociálně-dramatických her (hraní rolí) <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
2. Aktivně se zúčastňuje mnoha různých herních činností (stavění z kostek, socio-dramatické, manipulační, jednoduché stolní společenské hry apod.). <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
3. Projevuje vlastní iniciativu ve vyhledávání a výběru činností. Je schopno sebeřízení, vlastního rozhodování. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
SEBEOBSLUHA 4. Ovládá základní hygienické návyky (myje si ruce, čistí si zuby, je samostatné na toaletě, samostatně se obléká apod.). <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
5. Chce si samo poradit a uvědomuje si vlastní úspěch. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
SEBEPŘIJETÍ – SEBEDŮVĚRA, PŘEDSTAVY O SOBĚ 6. Důvěřuje dospělým, kteří dítě podporují a jsou přiměřeně důslední. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
7. Slovně (a zdvořile) požádá o pomoc dospělé i vrstevníky, až když to skutečně potřebuje. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
8. Přijímá zodpovědnost za vlastní činy. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
9. Snadno se orientuje a přizpůsobuje přechodům od jedné činnosti k druhé. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
10. Uznává autoritu dospělého, respektuje pravidla ve třídě, ale umí prosazovat své názory a myšlenky. Přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI 11. Účinně vyjednává s ostatními, dokáže se dohodnout. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
12. Pružně přejímá různé role (může hrát vedoucí roli i roli následovníka, pomahače), neulpívá rigidně na úloze muže či ženy. <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	

13. Navazuje a udržuje přátelství. 1 2 3 4 5	
14. Projevuje pozitivní vztahy k dospělým, včetně vyváženosti mezi závislostí, střední mírou závislosti a nezávislosti. 1 2 3 4 5	
15. Akceptuje lidi, kteří se od něj liší pohlavím, barvou pleti, určitým handicapem apod. 1 2 3 4 5	
JAZYK A KOMUNIKACE	
16. Naslouchá a přispívá do skupinových diskusí (např. v ranním kruhu, v době jídla a v ostatním společně stráveném čase). 1 2 3 4 5	
17. Vypravuje o svých zkušenostech a jednoduchých událostech v logické návaznosti. 1 2 3 4 5	
18. Projevuje zájem o říkadla, písničky, rozpočítadla apod. 1 2 3 4 5	
19. Komunikuje tak, že bývá pochopeno ostatními. 1 2 3 4 5	
MOTORIKA	
20. Aktivně se zúčastňuje činností rozvíjejících jemnou motoriku - kreslení, malování, mačkání, skládání papíru, vytrhávání, stříhání, manipulativní hry, aj. 1 2 3 4 5	
21. Rádo běhá, skáče, vylézá nahoru, jezdí na koloběžce, tříkolce, kole, bez častého padání a ztráty rovnováhy. 1 2 3 4 5	
22. Ochotně zkouší vlastní hbitost a sílu v hrubé i jemné motorice. 1 2 3 4 5	
PŘEDPOKLADY DÍTĚTE	
23. Projevuje zvědavost, zájem o nové věci, vyptává se, pozoruje apod. 1 2 3 4 5	
24. Má rádo riziko, ale dbá přitom na bezpečnost svou i ostatních dětí. 1 2 3 4 5	
Zúčastňuje se s radostí tvořivých aktivit? Popište jak:	
25. Umění (estetická výchova) 1 2 3 4 5	
26. Dramatická hra 1 2 3 4 5	
27. Motorika 1 2 3 4 5	
POZNÁVÁNÍ ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	
28. Vytrvá u obtížných úkolů navzdory neúspěchům (složitá puzzle, stavebnice Lego, hádanky). 1 2 3 4 5	
29. Samo si během volné hry vybírá činnosti a dokáže u nich vydržet 10 minut i více. 1 2 3 4 5	

<p>30. Prokazuje vynalézavost, když čelí problémům a překážkám. Umí nacházet různá řešení, vytvářet a hledat další varianty. Např. když je dotázáno: Co jiného bys mohl ještě udělat? Jak by se tato situace dala vyřešit?)</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
<p>POZNÁVÁNÍ V OBLASTI MATEMATICKÝCH PŘEDSTAV</p> <p>31. Dokáže porovnávat, uspořádat a třídit předměty (podle velikosti, druhu, barvy, tvaru atp.).</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	<i>Pozor jiné hodnocení!</i>
<p>32. Dokáže kvantifikovat (hodně, málo, počítání "od - do", zvládá jednoduchou řadu).</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	<i>Pozor jiné hodnocení!</i>
<p>POZNÁVÁNÍ V OBLASTI JAZYKA</p> <p>33. Naslouchá celému příběhu během vyprávění či čtení.</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
<p>34. Projevuje zájem o tištěné slovo. Rádo si prohlíží knihy, vybírá si nejčastěji podle ilustrací, má své oblíbené knihy. Začíná rozpoznávat tvary jednotlivých písmen, některá písmena již pojmenovává nebo se na ně doptává.</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	
<p>35. Píše, kreslí nebo používá symbolů a znaků (např. napíše své jméno nebo iniciály na výkres, napodobuje psaní během dramatické hry, na obrázcích, které kreslí, jsou rozpoznatelní lidé či předměty).</p> <p style="text-align: right;">1 2 3 4 5</p>	

Jiný komentář:

Zdroj:

Individualizovaná výuka ve vzdělávání dětí raného věku. Začít spolu. Open Society Fund Praha. Praha, 1998. Early Childhood Training Center School of Extended Studies, Portland State University. Úprava a aktualizace_Mirka Škardová_2014

INDIVIDUÁLNÍ PLÁN PRO DÍTĚ

Jméno dítěte:

Zájmy a silné stránky dítěte:

(Informace od rodičů též zahrnujte do hodnocení dítěte, jsou platné, i když mohou být odlišné od našich postřehů).

Hra:	Sebeobsluha:	Sebepřijetí:	Sociální dovednosti:
Oblast jazyka:	Motorika:	Předpoklady:	Řešení problémů:
Oblast matematických představ:	Oblast umění, zejm. hudební a výtvarnou:	Styl učení: aktivní - pasivní tichý - hlasitý závislý - nezávislý	pomalý - rychlý sluchový - ano/ne zrakový - ano/ne dotykový - ano/ne

Cíle: (včetně zdraví, bezpečnosti stravování, je-li nutno)	Třídní strategie: (spolupráce všech dospělých na rozvoji dítěte)	Doporučení rodičům:

PŘEHLED INDIVIDUÁLNÍCH CÍLŮ U DĚTÍ VE TŘÍDĚ

Do jednotlivých okének запиšte jména dětí, které potřebují v dané oblasti vývoje podporu. Rozpracované cíle a výchovně vzdělávací strategie vedoucí k jejich naplnění pak zaznamenejte do individuálního plánu pro dítě. Využijte těchto podkladů též při tvorbě týdenního plánu či delšího integrovaného bloku.

HRA:	SEBEOBSLUHA:
MOTORIKA:	SEBEPŘIJETÍ, SEBEDŮVĚRA, PŘEDSTAVY O SOBĚ:
SOCIÁLNÍ VZTAHY:	ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ:
JAZYK A KOMUNIKACE	POZNÁVÁNÍ V OBLASTI MATEMATICKÝCH PŘEDSTAV:
ESTETICKÁ VÝCHOVA:	PŘEDPOKLADY: